

Syddjurs
KOMMUNE

Biodiversitetsstrategi

Syddjurs Kommune

Marts 2022

○ ○ ○ ○

Indledning

Syddjurs Kommune ønsker at bevare og fremme biodiversiteten. Denne strategi beskriver først de vigtigste generelle forudsætninger for en rig natur i Syddjurs Kommune og opstiller et indsatsprogram med konkrete målsætninger og virkemidler.

Indsatsen på private arealer kræver ejers accept og kan derfor ikke indgå i strategien før der er indgået konkrete aftaler. Strategien beskriver derfor kun den kommunale prioritering, men ikke den konkrete indsats.

Syddjurs Kommune vil så vidt muligt indtænke biodiversitet i alle relevante dele af driften af egne arealer, ikke mindst hvor det er omkostningseffektivt. Der er dog ikke truffet konkrete beslutninger om indsatsen på kommunale arealer, men strategien kan være en del af grundlaget for beslutningerne.

For at strategien skal virke, kræver det at indsatsen lægges de rigtige steder. Den mest værdifulde natur er udpeget i Kommuneplan 2020 og udgør sammen med de øvrige kommuners udpegning Det Grønne Danmarkskort. Det er her, der er mest at bevare og hvor effekten af en indsats giver mest. Det er derfor her, kommunen vil prioritere sin indsats.

For at strategien skal virke, kræver det samarbejde internt i kommunen og et engagement i lokalsamfundene. Indsatsprogrammet er derfor inddelt i plandistrikterne og fremhæver de vigtigste indsatsområder i de enkelte distrikter. Forvaltningen vil invitere de enkelte distriktsråd til at tage udgangspunkt i strategien og hjælpe lokale projekter på vej.

Kommunens indsats er delt i 3:

- Udvikling af egne projekter og drift af egne arealer
- Finansiering af privates projekter gennem naturpuljen
- Rådgivning til borgernes egne projekter bl.a. på www.syddjursnatur.dk

Kommunen har også et løbende samarbejde med Nationalpark Mols Bjerger om projekter og initiativer, herunder Biodiversity og Vores Vilde Nationalparkhaver, ligesom kommunen deltager i Samarbejdsforum Mols Bjerger, hvor naturbeskyttelsen samtænkes med bl.a. rekreative interesser.

Der kan vindes meget ved at bringe borgere og NGOer i spil. Syddjurs Kommune vil derfor fortsætte arbejdet med Det Grønne Råd, hvor NGOer deltager og opfordres til at spille ind med initiativer og give feedback på kommunale tiltag.

Indholdsfortegnelse

HVORFOR HAR VI EN BIODIVERSITETSKRISE?	4
Naturlig skov	6
Naturlig græsning	10
Naturlig græsning	11
Naturlige vådområder	14
Sammenhæng i naturen	16
INDSATSPROGRAM	20
Hele kommunen	21
Lokale indsatser	22
Mols og Helgenæs	22
Ebeltoft	24
Feldballe	26
Rosmus	28
Kolind	30
Thorsager	32
Rønde	34
Ugelbølle	35
Mørke	36
Ådalen	37
Pindstrup	38
Ryomgård	40
Nimtofte	42
Hornslet	44

Hvorfor har vi en biodiversitetskrise?

Landskabet er gennem tiden blevet brugt til produktion af træer eller fødevarer, så de uberørte naturområder er blevet små og opsplittede. De store græsædende dyr som køer og heste er forsvundet fra landskabet, og samtidig er vådområderne blevet drænet. Det udnyttede landskab er velegnet til få arter, der er meget almindelige, men det store flertal af arter mistrives og er i tilbagegang.

Det største problem for biodiversiteten på Syddjurs er derfor manglen på 4 ting:

- **Naturlig skov**
- **Naturlig græsning**
- **Naturlige vådområder**
- **Sammenhæng i den gode natur**

Naturlig skov

Syddjurs Kommune rummer flere gamle nåle- og løvskove af stor værdi, og en indsats her vil gavne mange sjældne arter. Det gælder især om at bevare gamle træer, vandet og lysningerne i skoven.

Liv efter døden. Store, gamle træer er vigtige levesteder. Både i live og når de ligger til henfald i skovbunden.

Gamle træer

Løvskovenes største værdi er de gamle bøge- og egetræer, der er levested for mange sjældne arter. De ses især i Rugårdskovene og Kaløskovene, men også i flere andre skove som Fjeld Skov ved Pindstrup, Møllerupskovene ved Feldballe og Tolløkke ved Ebeltoft. Det er førsteprioritet i skovindsatsen at sikre, at de træerne får lov at blive

gamle, og at gamle træer ikke fældes og fjernes, men bevares, enten som levende eller døde træer.

Kommunens egne skove Tolløkke og Ahl Plantage er udtaget af skovdrift og er udlagt til urørt skov. Der er løbende opmærksomhed på, om der er økonomisk mulighed for at udtage flere kommunale skove af drift.

Vand

I både nåleskove og løvskove er det meget vigtigt at holde vandet i skoven og ikke lede det væk gennem grøfter og dræn. Søer og sumpe i skoven er vigtige levesteder og svækker træerne, så de kan blive levested for fugle, insekter og svampe.

Lysninger

I løvskovene er det også vigtigt at åbne skovene op, så der kommer lysninger. Lysningerne er vigtige levesteder for mange planter og insekter, bl.a. sommerfugle. Mange steder er løvskovene tilplantet med ahorn, der giver en meget artsfattig og mørk skovbund. Lysningerne kan derfor med fordel skabes ved at nedskære ahorn og bevare træer som eg, hvidtjørn og æble, der giver en lysere skovbund.

Kejserkåbe laver som larve på violer, der kræver lys skov, hvor der kommer sol til i skovbunden. De voksne flyver i en bølgende parringsflugt, hvor hannen forfølger hunnen og dykker op og ned foran hende til hun giver sig. Det kræver den rigtige arena i form af store lysninger eller brede skovveje, hvor der er plads og sol.

Ahorn er meget brugt i skovbruget, for den lukker skoven og tvinger eg og bøg til at vokse hurtigt op i lyset og blive til gode, lige brædder. Den giver dog en meget artsfattig skov og bør udfases.

Den lysåbne, græssede skov rummer simpelthen flere levesteder. Der bør indføres skovgræsning der, hvor det er muligt, og helst i sammenhæng med lysåben natur.

Der kan måske også indføres forstyrrelsesfri zone i de større skove, hvor man begrænser den offentlige adgang. Områder uden offentlig færdsel vil gøre, at kronvildt vil opholde sig mere der og give en mere naturlig græsning. I Stadsborg Mose i Løvenholm Skov er der hverken jagt eller offentlig adgang, og det store tilhold af krondyr her har sammen med høj vandstand i skoven givet en meget fin og naturlig mosaik af skov, overdrev og mosnatur.

Kejserkåbe kræver en skov med lysninger

Ahorn giver en mørk og artsfattig skov

Guldblomme vokser på heder men trives også i skovlysninger

Krondyr kan give en lysåben græsningsskov

Naturlig græsning

Vores natur er i høj grad formet af græssende dyr. Det er ikke så meget temperatur eller nedbør, der er afgørende, men snarere om der er store græssere til stede eller ej. Når dyrene har været mange, har der været lysåben natur, og når de har været fåtallige, har skoven bredt sig og er blevet tæt.

Her græsser 3 heste 9 hektar overdrev hele året uden fodring. Dyrene får mad nok, og der er samtidig masser af blomster og levesteder til truede arter.

Græsning

Der har altid været en vis afgræsning overalt, og den har præget naturen alle steder og har skabt et varieret landskab, hvor lysåben natur, skov og spredte krat er flydt sammen.

Det er derfor, der findes arter som Brun pletvinge, der kræver åben skov eller skovlysninger, og Stor priksvamp, der vokser på hestepærer, der ligger i områder, der er så tørre, varme at dyrene kun kommer forbi en sjælden gang imellem. Det er også derfor, der findes arter i den åbne natur, der kræver krat og skygge. Markfirben kræver skygge til at køle sig på varme dage, men også sol til at varme sig op. Den trives ikke i et monotont græsningslandskab. Mariehøneedderkop lever af skarnbasser, der bliver lokket til af kokasser, men dens spind bliver trådt i

stykker af hård græsning. Den trives bedst, hvis den kan sidde i ly af spredte buske, hvor dyrene ikke træder. Mange flyvende insekter kræver også læ, så de stadig kan søge føde på kolde eller blæsende dage.

Der er i dag for få vilde græssere til at de kan opretholde græsningsnaturen, og de arter, der er, er typisk hjortevildt, der græsser hårdt på blomster. De arter, der mest spiser græs, som urokse og vildhest, er forsvundet fra naturen og er erstattet af husdyr. Husdyr græsser ofte i kunstigt høje tætheder, så de græsser blomsterne væk, og så står de på stald om vinteren, mens græsset vokser videre. Der er meget lidt naturlig græsning i vores natur, og derfor er naturen ofte enten overgræsset eller under tilgroning i græs, træer og buske.

Den naturlige græsning sker over hele året og med så få dyr, at der er føde til hele året. Så er der ikke behov for fodring, og dyrene græsser ikke området helt ned om sommeren. Den naturlige græsning fjerner græsset og en del af krattet, men efterlader stadig skjulesteder for pattedyr, krybdyr og blomster med nektar og pollen til insekterne.

Den optimale græsning er helårsgræsning på arealer, der er så store, at der ikke bliver spist helt op overalt, men at delområder kun bliver græsset med måneders eller års mellemrum. Det giver en større variation og dermed flere levesteder. Det kræver store arealer, så i områder med mange små naturområder må græsning enten opgives eller der skal laves mange små folde, hvor dyrene græsser i rotation. Det er en relativt dyr løsning, der kun bør bruges i de mest værdifulde områder.

For al græsning i naturområder gælder, at dyrene ikke bør udskille medicinrester,

da de også er giftige i naturen. Ormekur og lignende skal derfor gives på stald og dyrene sættes først ud i naturen, når de ikke længere udskiller medicinrester.

Mange mennesker er utrygge ved store græssere, og på arealer med offentlig adgang bør man overveje at hegne stier fra eller i øvrigt tilpasse græsningen så konflikten bli-ver så lille som muligt.

Der er også mange jægere, der ikke ønsker hegn og derfor ikke er interesserede i græsningsprojekter.

Syddjurs Kommune vil fortsætte med at lave og finansiere projekter med en naturlig afgræsning. Dette gælder både på arealer, der i dag er ugræssede, og på græssede arealer, der bør afgræsses mere naturligt.

Kommunen går forrest på egne arealer, der ikke kan bortforpagtes, men den største indsats skal ske på private arealer.

Her er græsningen destruktiv. På ydersiden af hegnet er der masser af blomster, mens alt er spist indenfor hegnet.

Markfirben forsvinder hvis man græsser for hårdt

Grøn busksommerfugl og andre flyvende insekter kræver læ og forsvinder, hvis der ikke gives plads til spredte krat.

Mariehøeneedderkoppens fangspind (til venstre) bliver trådt i stykker med for hård græsning. Mariehøeneedderkoppen er sjælden i hele Verden og faktisk mest almindelig i Jylland. Den skal vi passe på.

Naturlige vådområder

Jorden i lavbundsområder har fra naturens hånd været vandmættet i tusindvis af år. I den vandmættede jord er der meget lidt ilt, og så bliver døde dyr og visne planter kun delvist nedbrudt, og der bliver en rest tilbage i form af tørv.

Natur på lavbund

Lavbundsområderne er blevet afvandet i århundreder ved at vandløbene er blevet udrettet og vedligeholdt hårdt, og ved at der er drænet og gravet grøfter. Når man dræner områderne, kommer der ilt til jorden, og så bliver tørven nedbrudt helt. Så bliver der frigivet store mængder næringsstoffer og CO₂, og jorden synker sammen. Derfor bliver drænedede områder gradvist vådere og sværere at dyrke, og de har altså altid haft en begrænset levetid.

Dræningen gør jorden meget næringsrig, og det giver store, almindelige plantearter en fordel. Så gror engene til i få plantearter, typisk store græsser, lodden dueurt og brændenælder.

Hvis man slår eller græsser engene, kan man få et større indslag af blomstrende urter, men rigtig godt bliver det først, når jorden er vandmættet.

Ådalene har også huset langt de fleste naturlige vandhuller. De fleste af vores padder og andre vandhulsarter trives faktisk bedst på våde enge med lav og svingende vandstand, hvor vandløbet går over sine bredder om vinteren, og der står vand til langt ud på sommeren. Det er også der, stork, trane, sortterne, bæver og engblomme har levet fra naturens hånd.

Ådalene har i kraft af deres størrelse og sammenhæng et kæmpe potentiale for en

vild og meget mere artsrig natur, hvis vandstanden bliver mere naturlig.

På den naturligt våde jord vil vandstanden kunne svinge kraftigt, og der vil derfor være stor dynamik og variation. Der vil være en vis tilgroning med pil, birk og rødæl, der også er levesteder for mange arter. Når træerne bliver store nok, eller det blæser kraftigt, vil de vælte og skabe lysninger, hvor arterne fra det åbne land kan trives. Der vil i våde år være store engsøer med et rigt fugleliv, hvor mange af træerne vil drukne, og i tørre år vil områderne ligge som enge og moser med døde træer, der er vigtige levesteder for mange arter.

Det er derfor vigtigere at genindføre en højere, og svingende vandstand på de lave jorder end at låse vandstanden fast for at kunne græsse dem.

Potentialet i Syddjurs Kommune er kæmpestort. Vi har allerede lavet flere statsfinansierede lavbundsprojekter, men langt hovedparten af vores store, afvandede ådale og søer ligger stadig tilbage som potentiel våd natur.

Syddjurs Kommune vil fortsætte med at udarbejde lavbundsprojekter finansieret af eksterne støtteordninger.

Det undersøges, om bæver eller introducerede elge kan være en del af en langsigtet indsats.

De drænedede moser udleder en masse CO₂, og lukker til i ganske få, almindelige arter. Her en skov af lådden dueurt og brændenælder, hvor der engang har været sommerfugle, engblommer og orkideer.

Sammenhæng i naturen

Mange arter kan ikke lade være med at sprede sig. Sommerfugle, bier, plantefrø og svampesporer flyver ud i verden, uden at det er sikkert, at de lander det rigtige sted. Hvis naturområderne er små og omgivet af byer eller marker, bliver spredningen ikke til spredning, men til at frø, sporer og dyrene går til grunde. Så vil bestandene forbløde lige så stille. Samtidig vil der vandre andre, almindelige arter ind og fortrænge de sjældne arter i naturområderne.

Sammenhæng

Selv med den bedste, mest naturlige tilstand, vil små, gode naturområder ikke blive ved med at være gode. Arterne vil uddø, bare med forsinkelse. Det kan være med en stille tilbagegang eller under en enkelt våd vinter eller en tør sommer, hvor hele bestanden dør på en gang. I store, sammenhængende og forskelligartede naturområder er der råd til at lokale delbestande kan uddø, fordi arterne kan komme tilbage fra andre områder. Variation og sammenhæng med andre naturområder er derfor meget vigtigt.

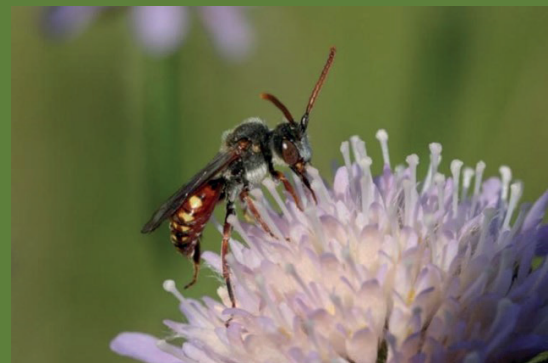
Den artsrige natur har derfor ikke brug for smalle korridorer og spredte trædesten. Den har brug for mere sammenhæng i store områder med vild natur og mindst mulig berøring med marker og byer. Det er ikke tilstrækkeligt, at naturen lige akkurat hænger sammen gennem arealer, der drives ekstensivt eller med f.eks. skovdrift. De store sammenhængende områder skal have naturlige forhold med naturlig vandstand, græsning og urørt skov.

Den smukke violetrandet ildfugl er et skoleeksempel på en art, der kræver store, afvekslende naturområder. Den lever både i artsrige, våde moser og på tørre overdrev. Mange af overdrevsbestandene uddøde i den tørre sommer i 2018, og kun de overdrevsbestande, der også havde refugier i moser, klarede sig igennem. Omvendt kan moserne blive oversvømmet i en våd sommer, og så skal arten overleve på de tørre arealer.

Violetrandet ildfugl

Blåhathvæpsebi lægger æg i reden på blåhatjordbi, der kun fodrer sine larver med pollen fra blåhat. Blåhathvæpsebi flyver ikke ret langt omkring og kræver derfor stor, sammenhængende natur med mange blåhat. Den uddør på en enkelt sommer, hvis overdrevene græsses for hårdt, og den viser derfor, at græsningen fungerer. Blåhathvæpsebi er globalt truet, men findes på Mols og Helgenæs og ved Ebeltoft.

Blåhathvæpsebi

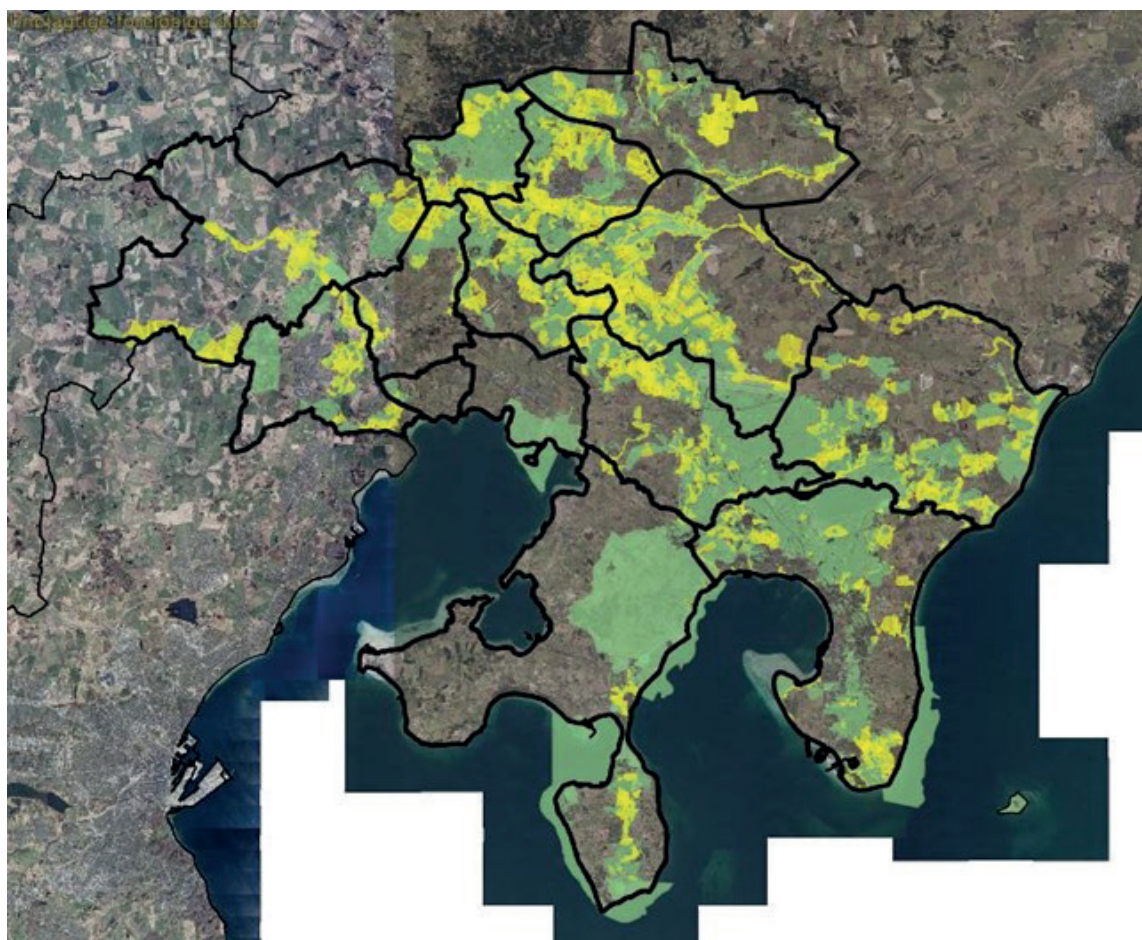
Kommunen vil derfor så vidt muligt prioritere at gennemføre indsatser på store områder og gerne på en måde, så indsatsen tilgodeser andre interesser som klimatilpasning og overfladevandhåndtering. Det har førsteprioritet at forbedre den eksisterende natur, f.eks. ved at lægge eksisterende skove urørt, forbedre afgræsningen eller standse afvandingen af enge og moser. Det giver mest effekt at skabe ny natur, hvis det understøtter den eksisterende natur.

I Kommuneplan 2020 har kommunen udpeget de væsentligste naturområder og mulige naturområder i udpegningen af Grønt Danmarkskort. Indenfor det Grønne Danmarkskort har natur og biodiversitet højeste prioritet, og det er her, kommunen

vil lægge den største indsats for naturen.

Der er i kommuneplanen fastlagt retningsslinjer, som sikrer Grønt Danmarkskort mod indgreb i form af byvækst, veje, og andre tekniske anlæg mv., der kan forringe naturindholdet og levesteder og spredningsveje for vilde planter og dyr.

Indenfor Det Grønne Danmarkskort vil der ikke blive planlagt for aktiviteter, der vil forhindre, at områderne kan udvikle sig til natur. Det er også først og fremmest her, Syddjurs Kommune vil kontakte ejerne af relevante ejendomme med henblik på at etablere og genskabe store, sammenhængende naturområder.

Udpegningen af Grønt Danmarkskort i Kommuneplan 2020. Kommunen er inddelt i plandistrikter jf. indsatsprogrammet nedenfor. Grøn: Særligt værdifuld natur, gul: mulig natur.

Indsatsprogram

Kommunens indsats sker gennem drift af egne arealer, gennem de projekter, kommunen tager initiativ til og de projekter, som kommunen støtter med naturpuljen. I Natura2000-områder er en del af indsatsen lovpligtig for ejer, men i resten af kommunen er alle indsatser helt frivillige for ejer.

Det vil være en fordel for store, alsidige projekter, hvis de bliver forankret lokalt og bliver født af flere interesser, gerne gennem distriktrådene og lokale initiativer. Indsatsprogrammet er derfor opdelt på de enkelte plandistrikter og fremhæver de vigtigste lokale naturområder og udviklingsmuligheder.

Hele kommunen:

Haver, vejkanter og grønne områder

Kommunen vil så vidt mulig tilrettelægge driften af vejkanter og grønne områder så naturvenligt som muligt. Nye veje og stier anlægges uden udlægning af muld og uden udsåning. Hvis den rå, sandede jord ligger åben, kan den vilde flora og fauna indvandre, og man får større chancer for at få en artsrig vejkant.

I Hornslet og Rønde Byparker er der igangsat forsøg med reduceret slåning. Græsset slås om foråret inden mælkebøtternes blomstring, men herefter slås det først i sensommeren/efteråret, så der er fri blomstring hele sommeren. Hvis der på kommunale arealer i nærheden skal fældes større træer eller nedskæres krat, vil veddet og krattet blive lagt i parkerne som levested for fugle, pattedyr og insekter og svampe.

Hidtil er vejkanterne blevet slået i forsommeren helt frem til 1. juli, men en så sen slåning har også slået blomsterne og forhindret at de har kunnet sætte frø. Vejkanterne slås nu så vidt muligt i første halvdel af maj måned, så vild kørvel og store græsser stresses og giver plads til de vilde blomster, der skal blomstre fra juni og frem.

Slåning af vejkanter og græsarealer er et udviklingsarbejde, hvor den bedste praksis ikke er fundet endnu, men er under udvikling.

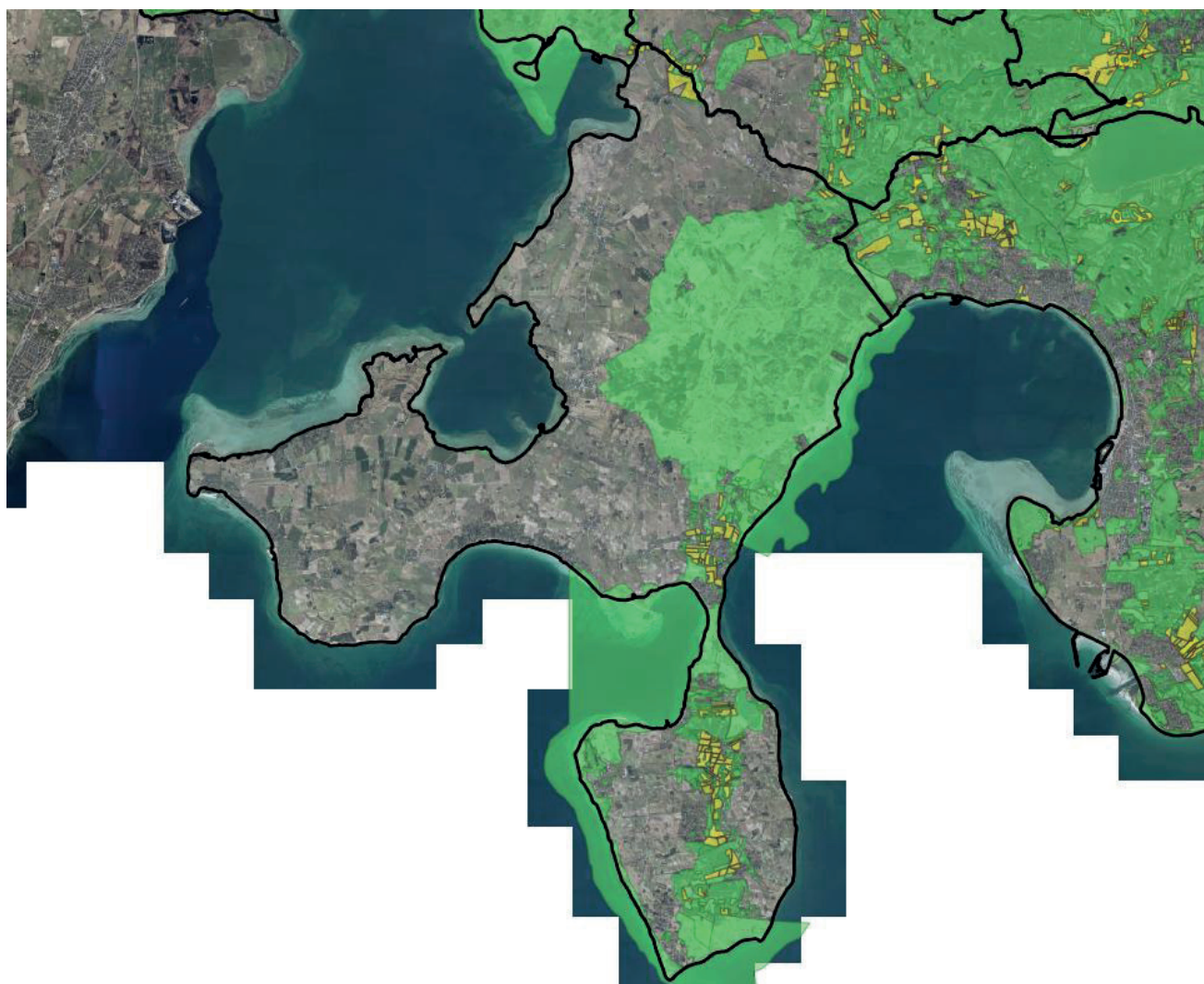

Hvis vejkanter slås i starten af maj, bliver der plads til sommerblomsterne. Her er det kløver, der er vigtig for mange humlebier. I baggrunden står vild kørvel og viser, hvor tæt vegetationen kunne have været.

LOKALE INDSATSER

Mols og Helgenæs

Mols og Helgenæs er rig på den blomsterrige overdrevsnatur, og det har førsteprioritet at bevare og fremme den. De mange overdrev og blomsterrige, sandede arealer er levested for mange truede arter, heraf flere, der er globalt sjældne. Der er derfor udpeget de 2 store Natura2000-områder Mols Bjerge med Kystvande og Begtrup Vig og kystområder på Helgenæs, der har særligt fokus på overdrevene.

Udpegning af Grønt Danmarkskort i Plandistrikt Mols og Helgenæs. Grøn: Særligt værdifuld natur, gul: mulig natur.

Syddjurs Kommune er også som myndighed ansvarlig for at tilrette græsningen af private arealer i Natura2000-områderne bedst muligt. Der er derfor opmærksomhed på afgræsning af kystskrænterne på vestsiden af Helgenæs, de artsrige områder ved Strands Strand og arealer i Mols Bjerge. Ved Strands Strand er der også fokus på bekæmpelse af rynket rose.

Kystskrænterne på Helgenæs har en globalt sjælden flora og fauna, men er under tilgroning.

Der er mindre behov for at etablere nye naturområder, men der kan skabes en værdifuld sammenhæng i et bånd af skove, plantager og overdrev midt på Helgenæs og syd for Fuglsø, hvis arealer tages ud af intensiv drift og overgår til græsning.

Hvis vejkanterne kun slås udenfor højsommeren, og haverne drives uden gift og med rig blomstring, kan de også blive en del af det blomsterrige landskab og støtte truede arter. Specielt ved Dragsmur, hvor forbindelsen er tynd, kan sommerhushaverne være et vigtigt forbindelsesled.

Hyldegøgeurt har sit sidste jyske voksested på Mols

Salepgøgeurt vokser 2 steder i Jylland, bl.a. ved Fejrup

Strandtudse lever på strandengene

LOKALE INDSATSER

Ebeltoft

Naturen ved Ebeltoft er præget af tør, sandet jord og mange blomsterrige overdrev. Det er her, en indsats i vejkanter og haver har stort og hurtigst effekt, fordi de ønskede vilde blomster altid vokser lige i nærheden og hurtigt indvandrer.

Ved Ebeltoft vil kommunen især etablere mere og bedre græsning, der støtter den blomsterrige overdrevsnatur. Syddjurs Kommune arbejder sammen med Nationalpark Mols Bjerge på at etablere en sammenhæng af blomsterrige arealer mellem Ebeltoft og Mols Bjerge nord om Ebeltoft Vig. Græsning har mange fordele og er det bedste tiltag, hvor det er muligt. På de sandede jorder når man dog også langt med den rigtige slåning, og derfor slår kommunen en del arealer, der ikke kan afgræsses.

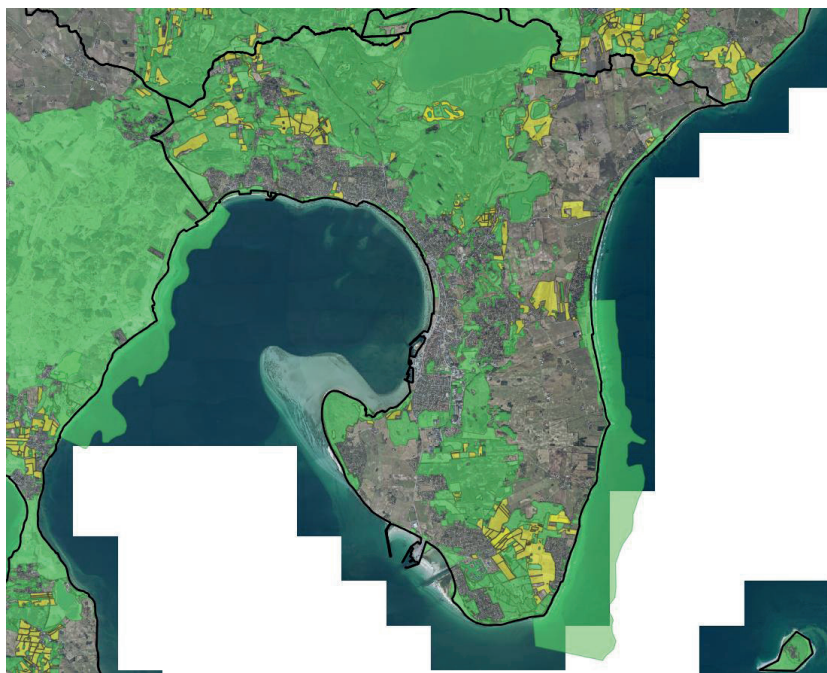
Der er ikke stort behov for at udtage dyrkede arealer af drift. Indsatsen skal primært ligge i at etablere græsning på arealer, der ligger udyrkede hen eller bliver slået.

Langs kysterne er der stort slid og forstyrrelse fra færdsel. Nogle steder er blomsterne slidt

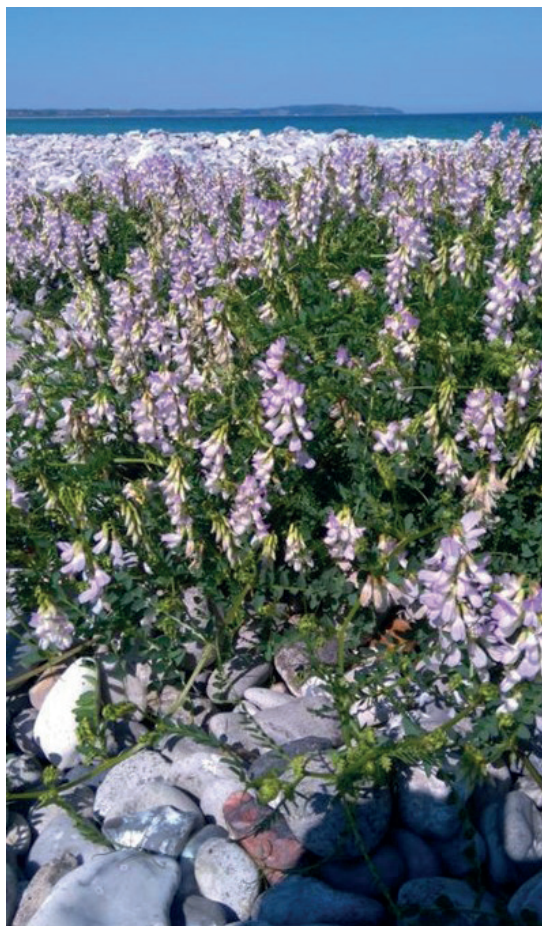
væk, og andre steder kan fuglene ikke yngle eller hvile under trækket, fordi der mangler ro. Der kan derfor være behov for at regulere offentlighedens adgang, så kystturismen kan blive mere bæredygtig.

Der igangsættes et tværfagligt samarbejde om udvikling af en bæredygtig kystturisme, hvor naturbeskyttelse, adgang, infrastruktur og oplevelseskvalitet samtænkes. På kortere sigt søges de lokale problemer med overbelastet natur løst med lokal regulering af færdslen.

De invasive arter kæmpepileurt og japansk pileurt er under spredning langs Ebeltoft Vig og vil blive bekæmpet. Der er også fortsat fokus på bekæmpelse af rynket rose langs kysterne, primært på steder med truede arter.

Udpeging af Grønt Danmarkskort i Plandistrikt Ebeltoft. Grøn: Særligt værdifuld natur, gul: mulig natur.

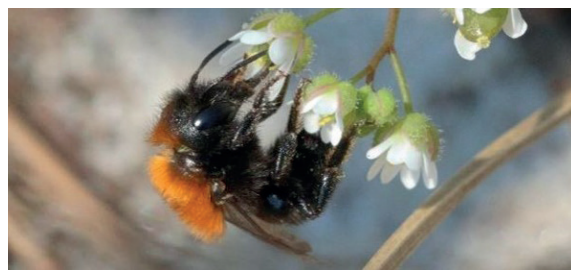
Skovvikke

Havterne

Stor præstekrave

Kystmurerbi

Skilt om naturvenlig parkering

Blomsterrigt overdrev ved Dråby

Havterne (øverst) og stor præstekrave (næst øverst) er 2 rødlistede fugle, der har svært ved at yngle ved kysterne på grund af færdsel. De kan bevares, hvis der udlægges færdselsfrie zoner i yngletiden. Kystmurerbi er globalt truet og en stor del af verdensbestanden lever i Danmark. Den lever i klitlandskaber med mange blomster og har en lille bestand ved Dråby og Boeslum Strand. Her er den presset af slid fra færdsel, der ødelægger redestederne og slider blomsterne væk. Der er derfor igangsat forsøg med regulering af parkeringen.

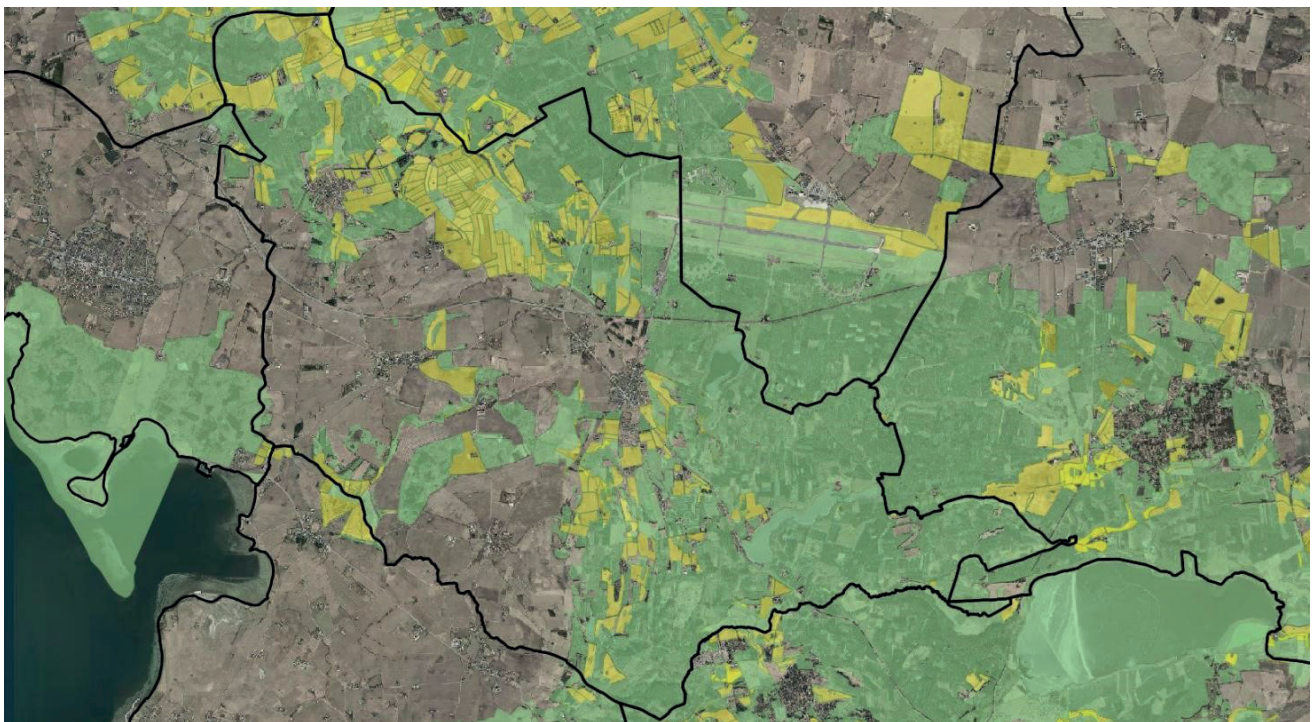
Ebeltoft er især kystnatur og blomsterrige overdrev med mange truede insekter og planter.

Skovvikke er en sjælden skovplante, og har en ekstremt sjælden kystvariant, der i hele Verden kun vokser i Sydengland og på stenvoldene ved Boeslum Strand

LOKALE INDSATSER

Feldballe

I Feldballe Distrikt er de vigtigste naturområder Feldballe Bakker, Møllerupskovene, de store plantager og lavbundsområderne langs Kolå og i Korup Sø.

Udpegning af Grønt Danmarkskort i Plandistrikt Feldballe. Grøn: Særligt værdifuld natur, gul: mulig natur.

Feldballe Bakker syd for Feldballe har et stort potentiale for at udvikle stor og sammenhængende overdrevsnatur, hvis man skaber den rigtige afgræsning. Der er få eksisterende græsningsarealer, og indsatsen gælder primært om at etablere ny græsning på arealer, der i dag slås eller dyrkes.

Der er også en bestand af løgfrø, som kunne hænge bedre sammen hvis der blev flere egnede vandhuller.

Møllerup Skovene er gamle herregårdsskove med sjældne arter som orkideerne tætblomstret og glat hullæbe. De vil været godt udgangspunkt for etablering af eventuelle nye skove, der kan forbinde de store plantager i vest med Kaløskovene i øst. Både i plantager og de gamle løvskove vil det være vigtigere, hvis partier kan udlægges til urørt skov, så gamle træer bevares, og hvis der kan holdes vand tilbage i vådområderne i skovene.

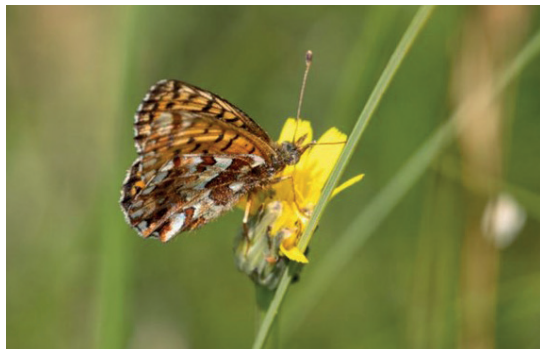
Egens Enge, Sigkær og Korup Sø er afvandede søer eller vådområder, der kan retableres. Retablering af vådområder nær lufthavnen kan bringe flysikkerheden i fare, og det skal derfor undersøges nærmere, om der er mulighed for retablering, og om der er opbakning hos ejere.

Rød glente yngler i uforstyrret løvskov.

De sydlige dele af Feldballe Bakker har meget fin natur med flere sjældne arter. Her en tørvemose med tranebær og moseperlemorsommerfugl. På overdrevet i baggrunden flyver flere sjældne sommerfugle.

Moseperlemorsommerfugl.

Brunlig perlemorsommerfugl.

LOKALE INDSATSER

Rosmus

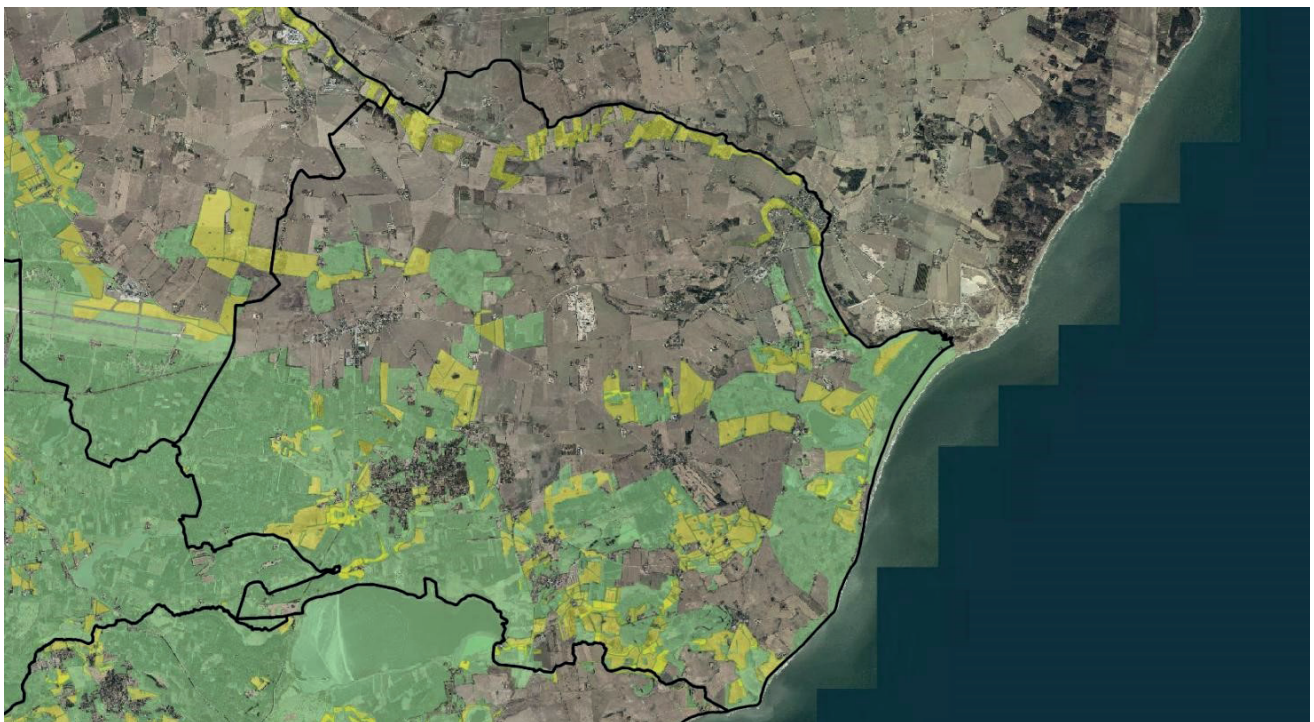
Det store Rosmus Distrikt omfatter store eksisterende værdier som Skramsø Plantage, Rugårdskovene, lavbundsområder langs Havmølle Å og ved Rugård, områderne langs Øksenmølle Bæk, Fuglslev Møllebæk, Skod Å, og kysten fra Jernhatten til Glatved.

Den vigtigste indsats er at aftale urørt, vild skov i de gamle plantager og løvskove og at etablere græsning på eksisterende naturarealer i ådalene langs Øksenmølle Bæk. Hvis der bliver indført en mere naturvenlig drift i skovene, kan de blive bundet sammen med skovrejsning på agerjord, men ellers er der meget lille behov for at tage jord ud af dyrkning.

Sommerhusområdet ved Fuglslev kan også indgå som en del af naturen, hvis haverne drives vildt, f.eks. uden slåning henover

sommeren.

Ådalen langs Skod Å er en forbindelse med Norddjurs Kommune. Den er tydeligt præget af afvanding og er domineret af tørre, artsfattige sumpskove af rødæl og birk. Området er ikke udpeget i Grønt Danmarkskort som særligt værdifuldt naturområde, og hvis man lægger en indsats her, skal det primært være for at binde kulstof i lavbundslande, mens en indsats for biodiversiteten bør lægges andre steder.

Udpejning af Grønt Danmarkskort i Plandistrikt Rosmus. Grøn: Særligt værdifuld natur, gul: mulig natur.

De tørre kystoverdrev fra Jernhatten over Rugård til Glatved er meget artsrig med adskillige meget sjældne arter. Nationalpark Mols Bjerge har her i 2019 og 2020 optalt de sjældne arter knopnellike og opret kobjælde og har fundet dem i hundredetusindvis. Det vidner sammen med de andre sjældne arter i området om, at kystnaturen på Djursland er i international klasse. Det er derfor højt prioriteret at bevare og fremme den tørre kystnatur på Rugård Strand og Jernhatten.

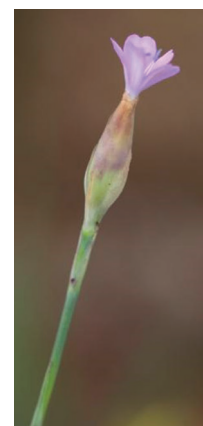
Opret kobjælde blomstrer i utrolige mængder langs kysten.

Der er ikke et akut behov for indgreb, men der skal løbende ryddes krat og bekæmpes rynket rose, ligesom det overvejes, om en græsning er mulig.

En del af de sjældne arter fra kystnaturen trives også i grusgravene, hvis de efterlades med blottet grus og sandjord og ikke plantes til eller bliver tildækket med muld.

Pimpinelle-køllesværmer.

Knopnellike

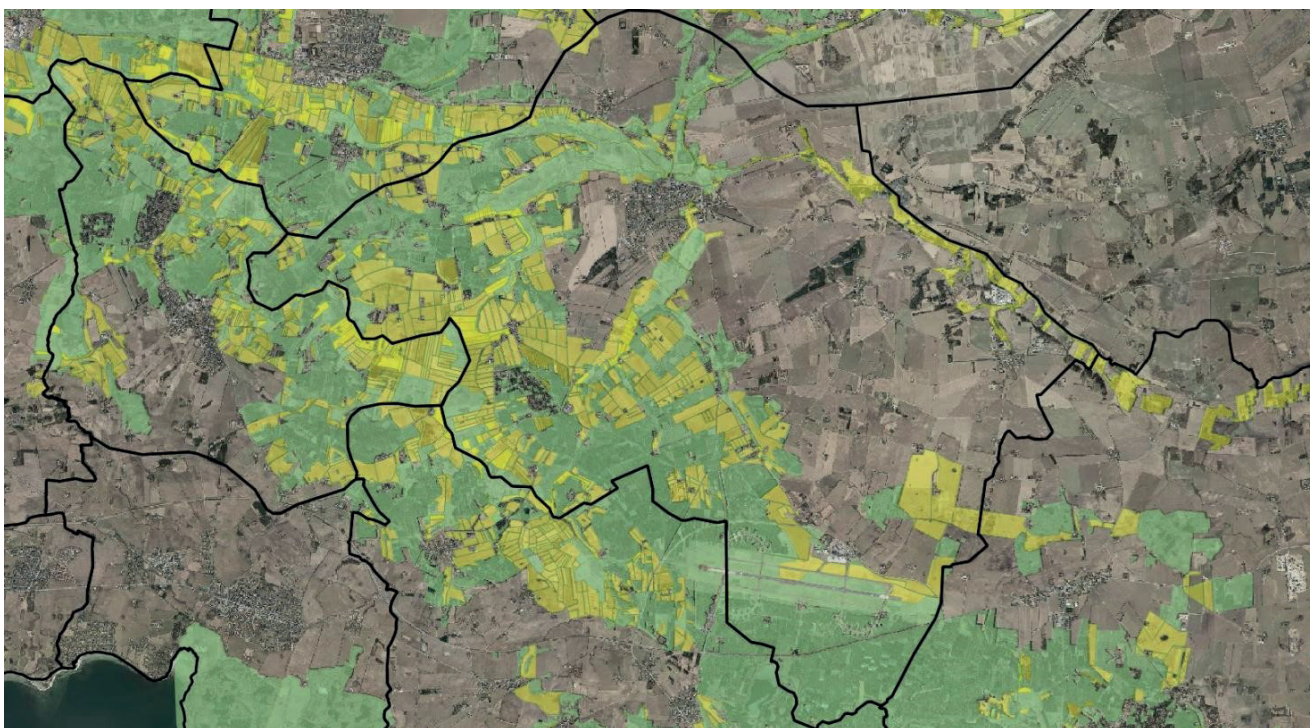

Sumpskov langs med Skodå.

LOKALE INDSATSER

Kolind

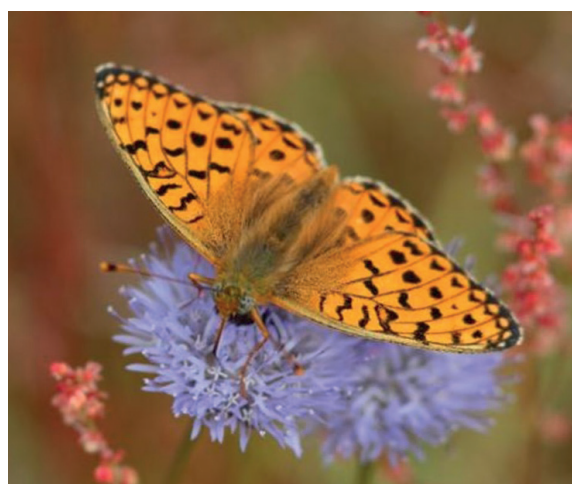
Kolind Distrikt er domineret af store lavbundsområder langs Ryom Å og Korup Å. Der er et stort potentiale for stor, sammenhængende og vild natur, hvis der indføres en naturlig vandstand. Dette vil også medvirke til at klimasikre Grenå og vil give en væsentlig binding af kulstof i jorden. Hvis man hæver vandstanden på de eksisterende enge og moser, vil det også påvirke opstrøms arealer, og en indsats i lavbundsområderne vil kræve, at væsentlige arealer tages ud af drift.

Udpegning af Grønt Danmarkskort i Plandistrikt Kolind. Grøn: Særligt værdifuld natur, gul: mulig natur.

Lavbundsområderne er generelt meget artsfattige på grund af dræningen. Pletvist er der dog fine naturområder med sjældne arter. De 2 smalle ådale langs Mårup Møllebæk og Bugtrup Bæk rummer fine moser med orkideer og sjældne insekter, der vil kunne brede sig ned til de store ådale.

Lufthavnen er et stort sammenhængende hede/overdrevsområde med en meget rig fauna af sommerfugle. Det har meget høj prioritet at bevare sommerfuglefaunaen og om muligt sprede den ud i resten af kommunen, især via Feldballe Bakker til Mols og Ebeltoft.

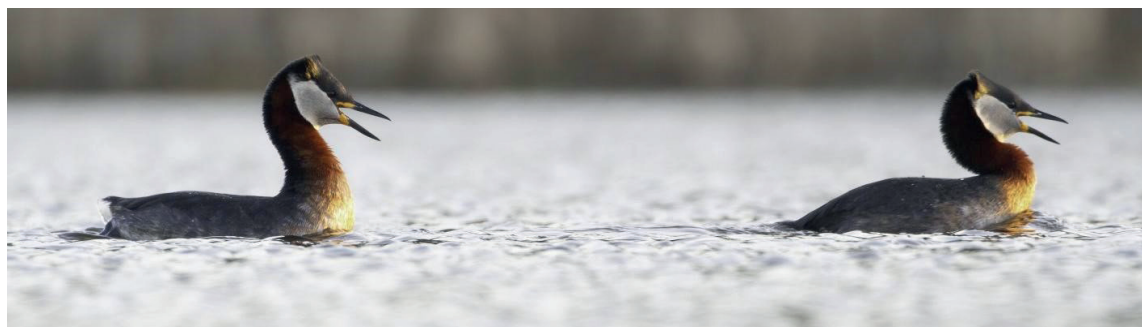
Lufthavnsområdet er levested for flere sjældne sommerfugl, her klitperlemorsommerfugl.

Sortåret hvidvinge.

Dukatsommerfugl

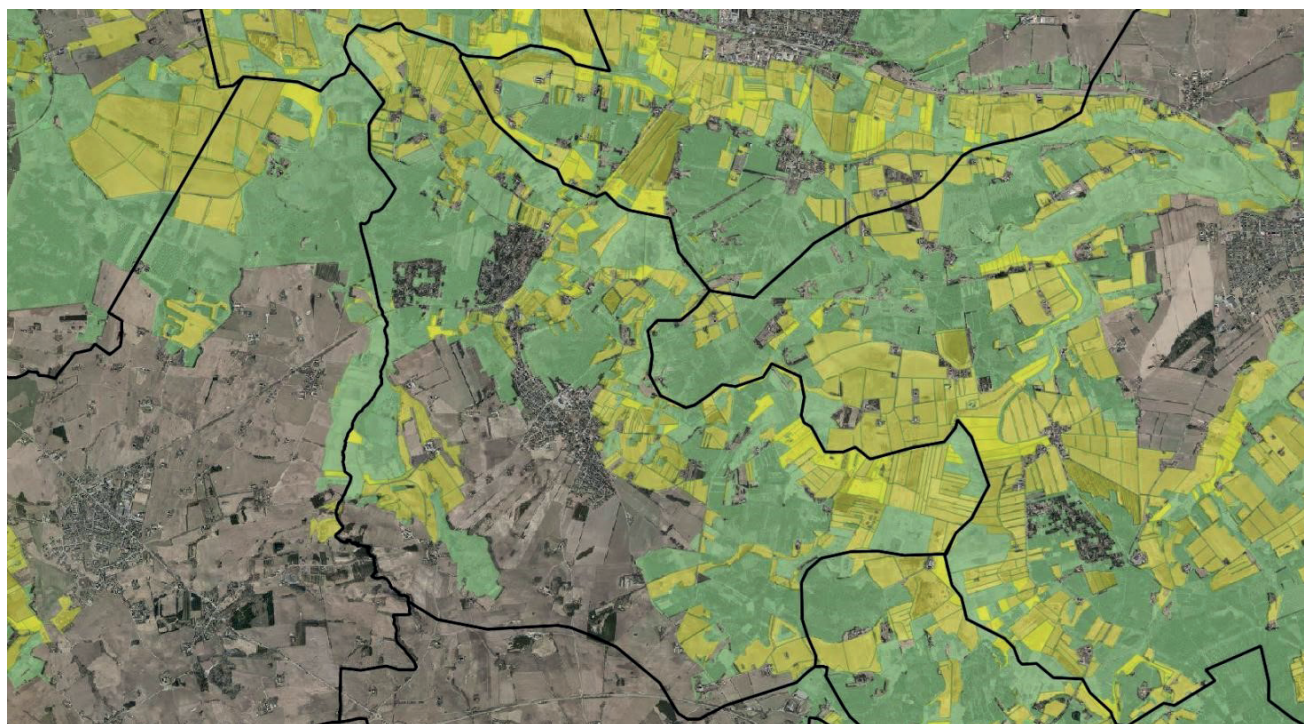

Gråstrubet lappedykker yngler i på de våde enge ved Kolind.

LOKALE INDSATSER

Thorsager

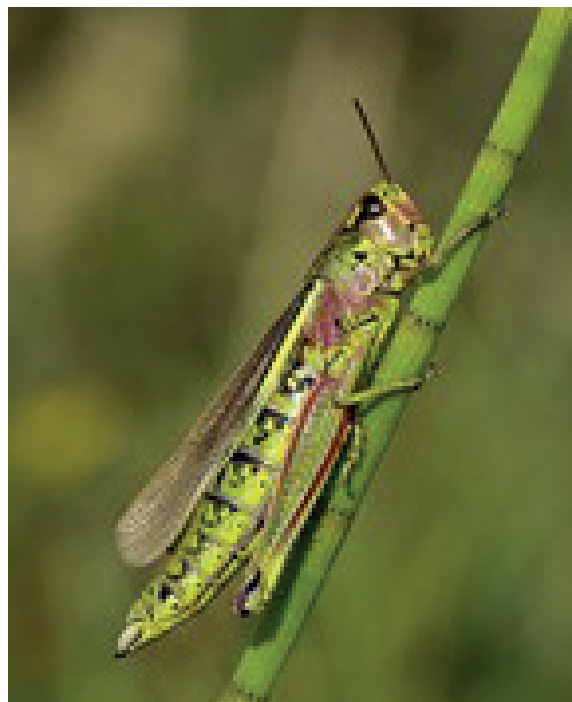
Kolind Distrikt er domineret af store lavbundsområder langs Ryom Å og Korup Å. Der er et stort potentiale for stor, sammenhængende og vild natur, hvis der indføres en naturlig vandstand. Dette vil også medvirke til at klimasikre Grenå og vil give en væsentlig binding af kulstof i jorden. Hvis man hæver vandstanden på de eksisterende enge og moser, vil det også påvirke opstrøms arealer, og en indsats i lavbundsområderne vil kræve, at væsentlige arealer tages ud af drift.

Udpegning af Grønt Danmarkskort i Plandistrikt Thorsager. Grøn: Særligt værdifuld natur, gul: mulig natur.

Thorsager Distrikt er domineret af vidstrakte drænedede lavbundsområder og plantager af skovfyr og Østrigsk fyr. Plantagerne er tilhold for en voksende bestand af krondyr der opretholder spredte lysninger med overdrevsnatur. Hvis de omgivende marker udtages af drift og overlades til dyrenes græsning, kan der blive skabt en mosaik af græsset skov og åbne spredte krat. Det er dog lavbundsområderne, der er det vigtigste indsatsområde. Især Ellev Enge langs Korup Å har stort potentiale, da de ligger som en del af den store Korup Ådal.

Sommerhusområdet nord for Thorsager ligger som en lysning i plantagen og giver afveksling mellem lysninger, blomster, sol, læ og krat. Det kan derfor være et fint levested for mange arter, der ikke trives i de mørke plantager.

Sumpgræshoppe lever i lysåbne, våde moser.

De drænedede lavbundsområder har en artsfattig vegetation af græs, tidsler og brændenælder. De har et stort potentiale, hvis de får en naturlig vandstand.

LOKALE INDSATSER

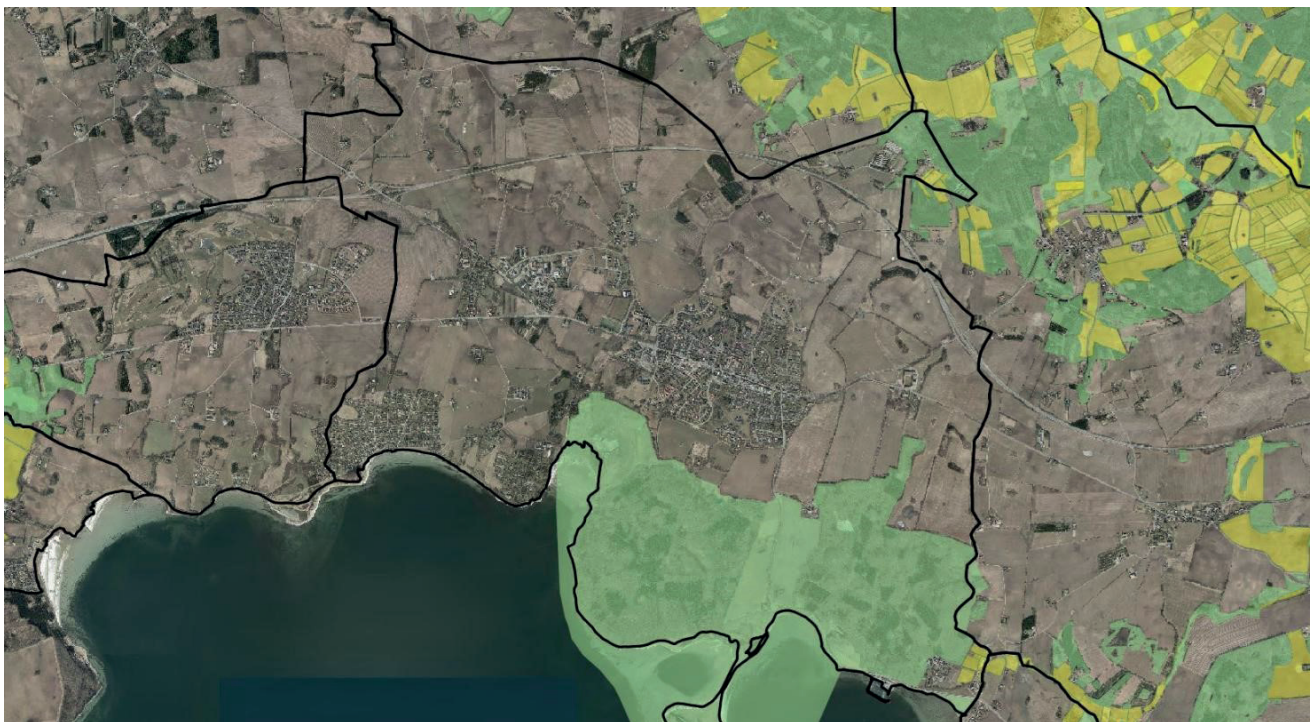
Rønede

Rønede Distrikt er domineret af Kaløskovene, der er ejet af Naturstyrelsen. Her har Syddjurs Kommune ingen indsats.

Kommunens indsats vil derfor være begrænset til en mere naturvenlig slåning af vejkanter og en lille indsats i Rønede Bypark.

Mælkebøtter er meget fine nektarkilder og er vigtige for insekterne i byerne. Her Stensnyltehumle i Rønede Bypark.

Udpegning af Grønt Danmarkskort i Plandistrikt Rønede. Grøn: Særligt værdifuld natur, gul: mulig natur.

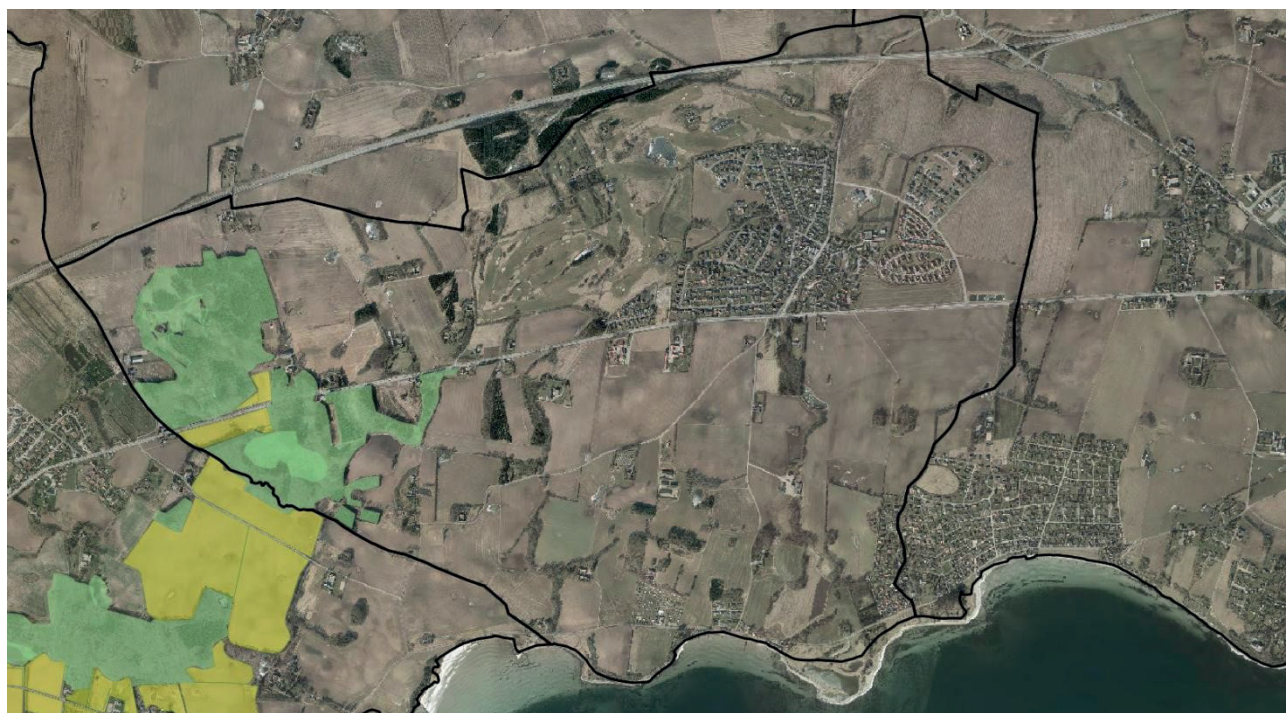
LOKALE INDSATSER

Ugelbølle

Ved Ugelbølle er skovene ved Balskov udpeget i Grønt Danmarkskort. De er gamle rester af den skov, der var tilbage ved skovminimum i 1805 og kan være mange hundrede år gamle. De ligger på skrånende, leret jord og der er potentiale for vild skov med fine vådområder og lysninger. Det er dog som andre steder helt op til ejer, om der er mulighed for at ændre driften i skoven.

Engkabbeleje vokser i kildevæld og skovsumpe og er en fin nektar- og pollenkilde til mange insekter.

Udpegning af Grønt Danmarkskort i Plandistrikt Ugelbølle. Grøn: Særligt værdifuld natur, gul: mulig natur.

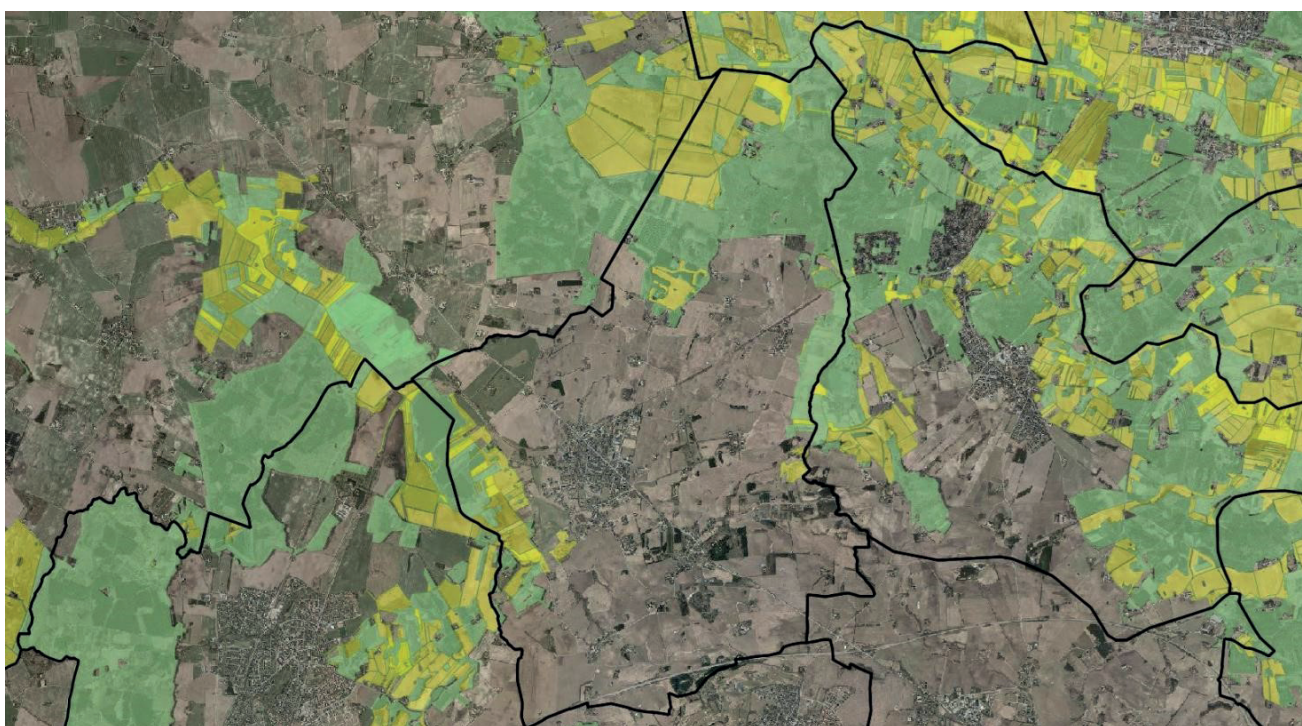
LOKALE INDSATSER

Mørke

Mørke Distrikt er domineret af de gamle skove ved Skaføgård og de store sammenhængende lavbundsområder ved Mørke Mose og Dagstrup Mose. Lavbundsområderne vil kunne blive meget mere artsrige med en højere vandstand og med en let afgræsning. Enkelte steder er der rester af en rig natur med f.eks. engblomme og majsgeurt, der vil kunne brede sig langt mere, hvis dræningen bliver reduceret.

Engblomme er blevet sjælden, men står stadig talrigt i en mose ved Bale.

Udpegning af Grønt Danmarkskort i Plandistrikt Mørke. Grøn: Særligt værdifuld natur, gul: mulig natur.

LOKALE INDSATSER

Ådalen

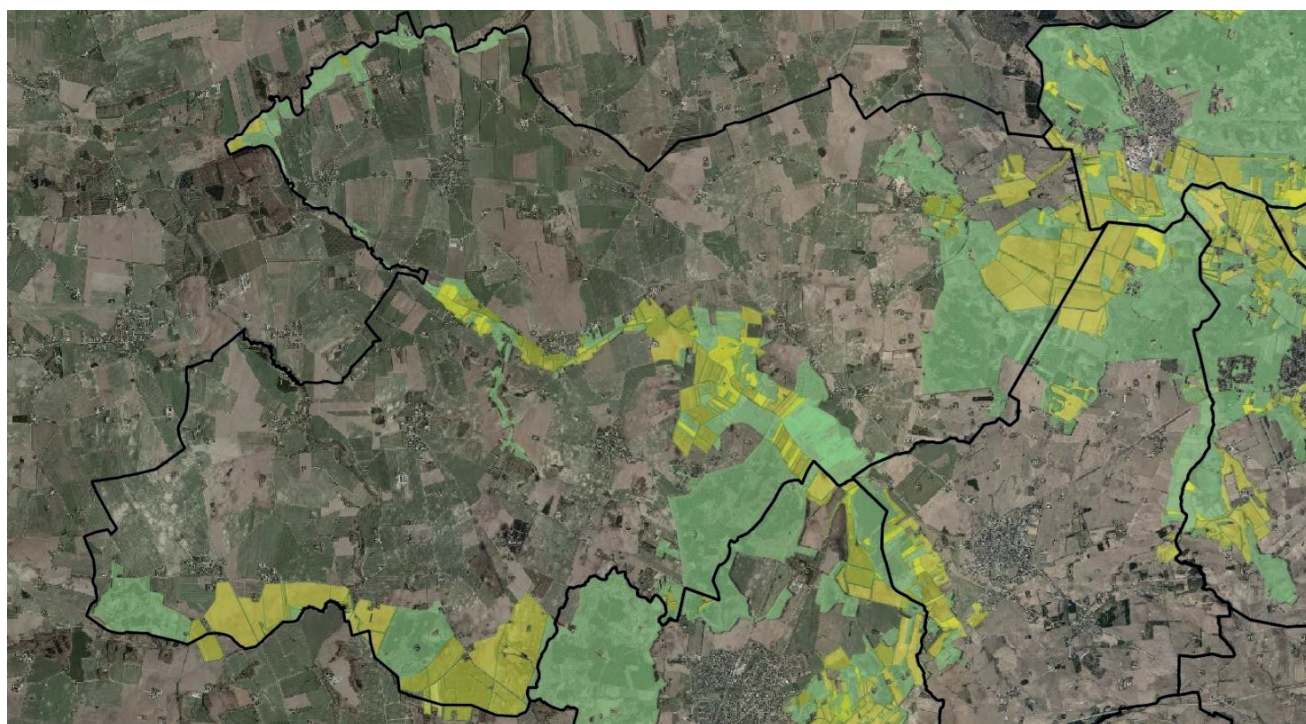
Ådalsområdet er domineret af intensivt dyrket land, og generelt har indsatsen i dette distrikt lav prioritet, fordi naturen er artsfattig. Interessen gælder især lavbundsområderne langs Alling Å og Skørring Å. Der har været udført lavbundsprojekter ved Termestrup Enge og Karlby Enge, men længere nedstrøms bliver ådalen meget smal, og det er svært at lave en effektiv indsats på lavbund uden at skulle inddrage værdifuld agerjord.

Det vil dog være værdifuldt at lave et sammenhængende græsningsprojekt i ådalene langs Alling Å, Krogsbæk og langs Skørring Å ved Fårup, hvor ådalen igen bliver bred. Krogsbæk Ådal har stejle skrænter, hvor der er rester af fine overdrev, der kan bevares med den rigtige afgræsning.

Området rummer også flere værdifulde gamle skove, der kan forbindes med skovrejsning, hvis de eksisterende skovværdier kan sikres med mere naturnær drift.

Krogsbæk Ådal har rester af overdrev med bl.a. Blåhat.

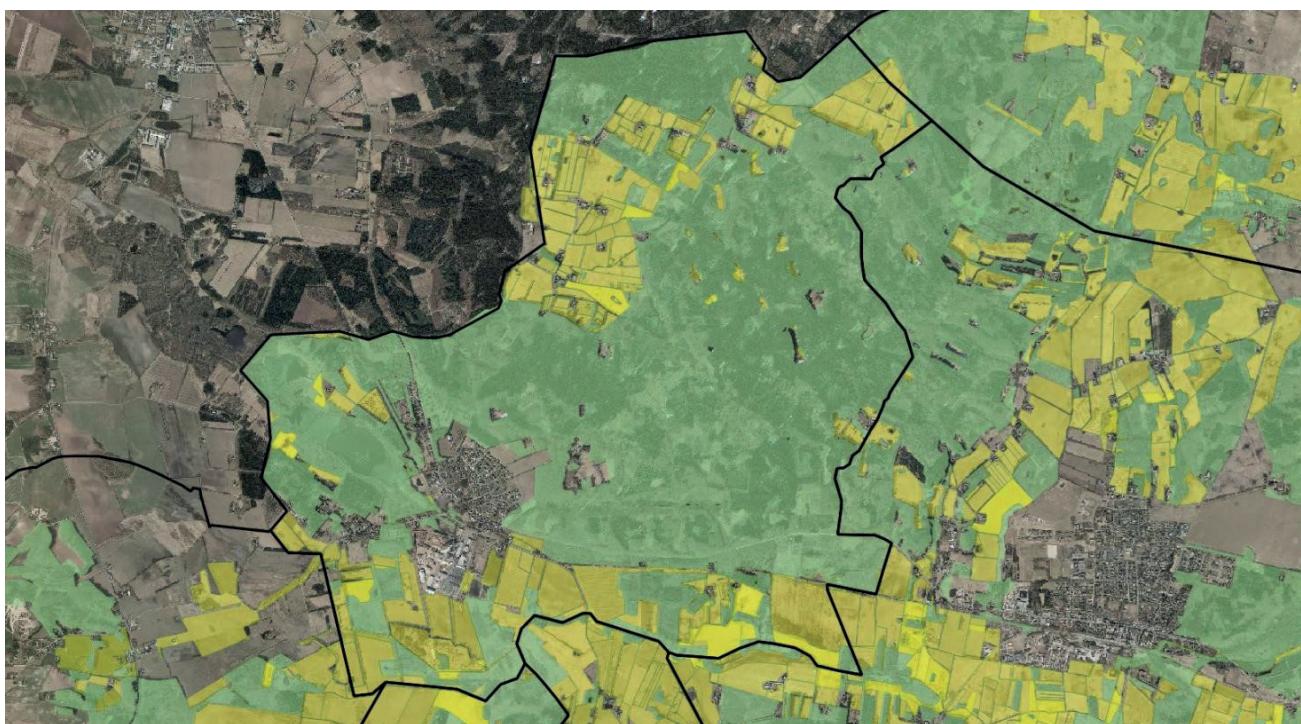

Udpegning af Grønt Danmarkskort i Plandistrikt Ådalen. Grøn: Særligt værdifuld natur, gul: mulig natur.

LOKALE INDSATSER

Pindstrup

Pindstrup er helt domineret af Fjeld Skovkomplekset med de mange sure moser og den store bestand af kronvildt. Skovene er rige på sjældne arter som sommer fuglen brun pletvinge, isblåfugl, gudblomme, og heden i Pindstrup har en af de sjældne indlandsbestande af markfirben.

Udpegning af Grønt Danmarkskort i Plandistrikt Pindstrup. Grøn: Særligt værdifuld natur, gul: mulig natur.

Det har stor værdi at fastholde blandingen af skov og lysninger. På grund af de store flokke af kronstyr kan det være et problem at lave indhegninger, da kronstyrerne ødelægger dem. I stedet kan naturen styrkes ved at lade kronstyrerne stå for græsningen, men i kombination med en naturlig vandstand, så områderne ikke drænes, men der bliver områder med blød bund.

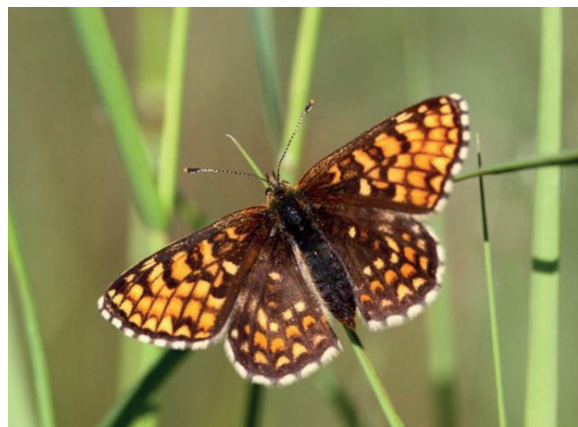
Hjortenes sølepladser i sumpede områder giver spirebede for blomsterplanter, så der bliver nektar og pollen til bier og sommerfugle.

Der ligger flere dyrkede lysninger i skoven, hvor Brunmoseområdet er den største. Hvis markerne tages ud af drift eller driften bliver mere naturnær, kan lysningerne gro mere til og give en blødere overgang til det åbne land. Mange arter lever netop i det åbne skovbryn og trives ikke med den skarpe overgang fra skov til åbent land. Det vil derfor have en god effekt at tage disse arealer ud af intensiv drift.

Overordnet set ligger potentialet i området dog i at etablere vild skov i Fjeld og Rosenborg Skove. Det skal overvejes, om dele af skovene kan lukkes for offentlig adgang, så der bliver et større tilhold af hjortevildt, der kan græsse i skoven.

Isblåfugl er blevet sjælden, men har stadig en bestand ved Brunmose.

Brun pletvinge er meget sjælden og kræver skovlysninger og åbne egekrat. Den flyver bl.a. på heden i Pindstrup.

Markfirben er udbredt ved kysterne, men sjælden inde i landet. Den har en bestand i Pindstrup.

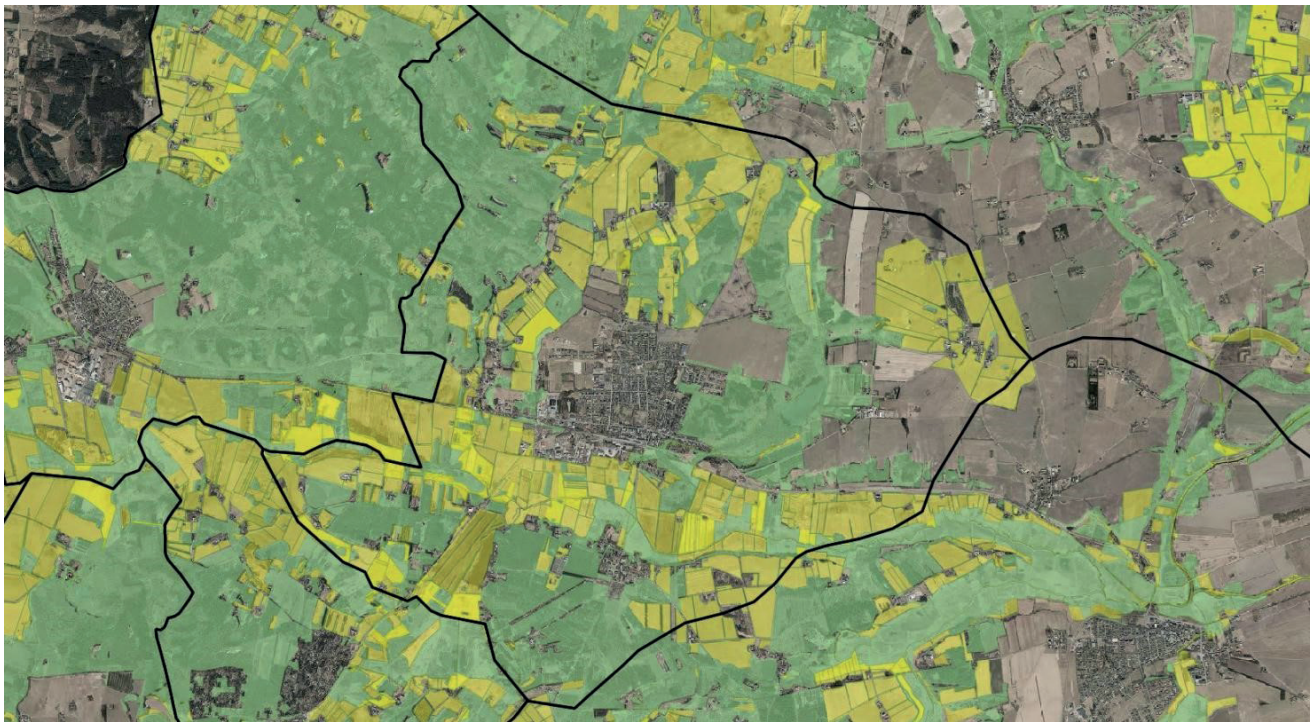

Plettet gøgeurt vokser hist og her i de lyse skovmoser.

LOKALE INDSATSER

Ryomgård

Ryomgård distriktet rummer de store skov- og moseområder ved Bøjstrup Bæk og Bøjstrup Skov. Hvis der blev rejst skov eller lavet ekstensiv græsning mellem Koed Skov over Blegmosen til Bøjstrup Skov, ville der blive en robust og værdifuld forbindelse mellem 2 områder, der allerede har stor naturværdi. Det vigtigste er dog at skabe vild skovnatur i de eksisterende skove.

Udpegning af Grønt Danmarkskort i Plandistrikt Ryomgård. Grøn: Særligt værdifuld natur, gul: mulig natur.

Lavbundsområderne langs Ryom Å er også et naturligt indsatsområde. Der findes enkelte rester af intakte vådområder med gode arter som smalbladet kæruld, majgøgeurt og engviol, men langt størstedelen af området er artsfattigt og domineret af brændenælder og store græsarter.

I og omkring Attrup er en lille, opsplittet bestand af løgfrø. Den kræver rene vandhuller og trives dårligt på intensivt dyrket jord. Det vil være en fordel, hvis der etableres nye vandhuller på arealer, der overgår fra dyrkning til græsning. Græsningen behøver ikke være ekstensiv for at tilgodese løgfrø. Det undersøges, om løgfrøen på længere sigt vil trives bedre i de store ådale, og om den derfor bør udsættes der.

Lille hjortegræsset overdrev med plettet gøgeurt og guldblomme.

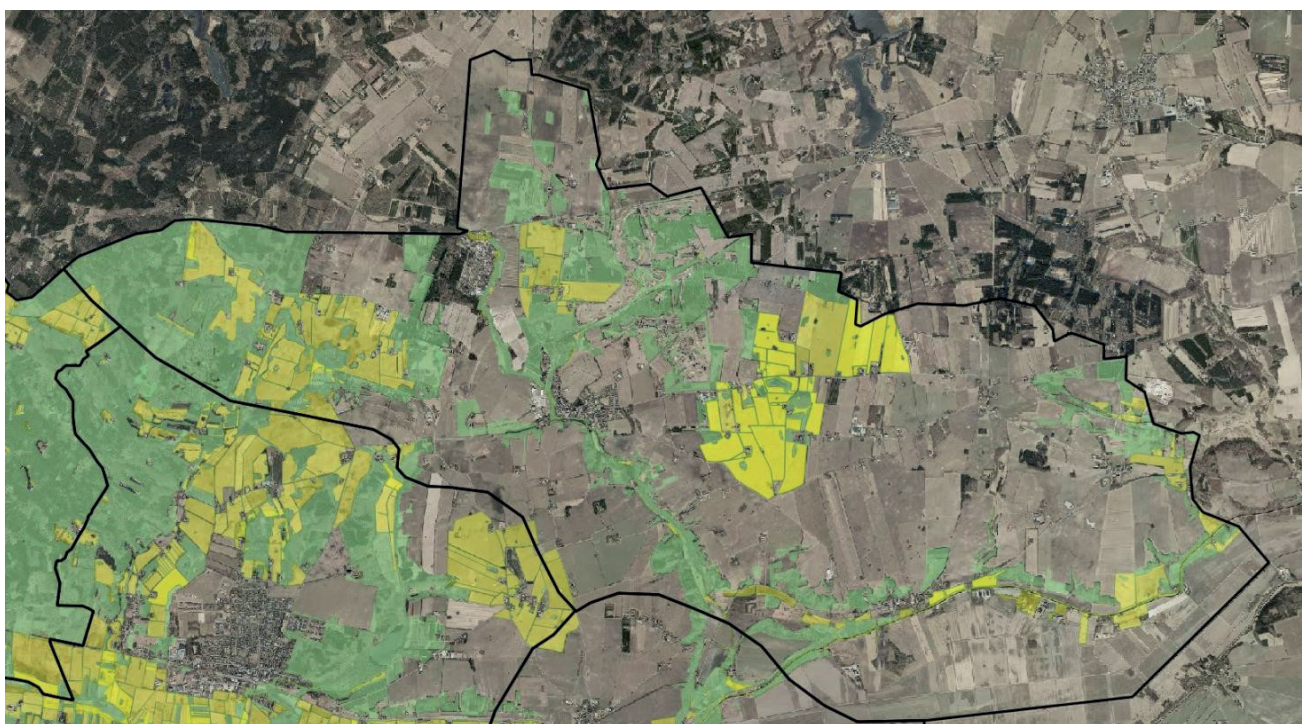

Dådyr

LOKALE INDSATSER

Nimtofte

Nimtoftes nuværende værdier ligger især i Løvenholmskovene med de sure moser, bestanden af løgfrø og overdrevene i Nimtofte Ådal.

Udpegning af Grønt Danmarkskort i Plandistrikt Nimtofte. Grøn: Særligt værdifuld natur, gul: mulig natur.

Det har størst værdi at skabe vild, lysåben og våd skov i Løvenholm Skov og at sikre bestanden af løgfrø ved at grave flere vandhuller og eventuelt overgå fra dyrkning til græsning eller skovrejsning. Løgfrø vandrer ikke gennem skov, så skovrejsning kan bruges til at lukke bestanden inde, i stedet for at individer vandrer ud af området og går tabt. Det skal dog overvejes, om bestanden ved Nimtofte på længere sigt skal flyttes ned i Ryom Ådal, hvis den bliver vådere. En bestand i ådalen vil kunne være langt større og sprede sig langt ud i kommunen.

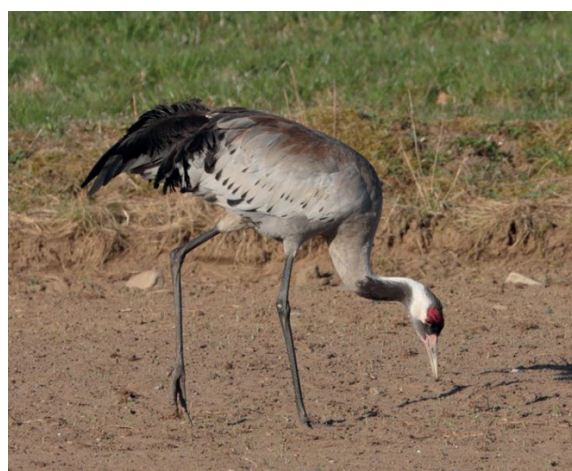
På østsiden af Nimtofte Ådal ligger gamle overdrev, der tidligere har hængt sammen med overdrev på nordsiden af Kolindsund ved Sivested. Der kan genskabes en god natursammenhæng med et græsningsprojekt, især hvis der også skabes forbindelse over lavbundsområdet ved Vedø.

Skiffard Kær rummer rester af artsrige moser og småskove med rig flora og hænger sammen med Norddjurs Kommunes udpegning af Grønt Danmarkskort. Der er begrænset behov for at tage jord ud af dyrkning. Potentialet ligger snarere i at ekstensivere græsningen og mindske afvandingen.

Løgfrøen kræver rene, varme vandhuller uden fisk og er udbredt ved Nimtofte. Der kunne skabes en bedre sammenhæng i bestanden med flere gode vandhuller på udyrkede arealer.

Haletudse af løgfrø

Trane yngler i de mange tørvemoser i skovene.

Rent vandhul, velegnet til løgfrø.

Tyndakset gøgeurt vokser i lyse løvskove, bl.a. i Skiffard Kær

Lysåben, artsrig birkeskov, græsset af krondyr.

LOKALE INDSATSER

Hornslet

Naturen i Hornslet Distrikt er domineret af lavbund og gamle løvskove. Det har størst værdi at bevare og udvikle de gamle, artsrige skovpartier ved at bevare gamle træer, bekæmpe ahorn og mindske afvandingen. Det vil også være meget værdifuldt, hvis områderne mellem skovene, der ligger i en mosaik af mindre lunde og slåede/dyrkede arealer, blev afgræsset ekstensivt, så der kunne skabes et afvekslende græsningslandskab, hvor skov og lysåben natur smelter sammen.

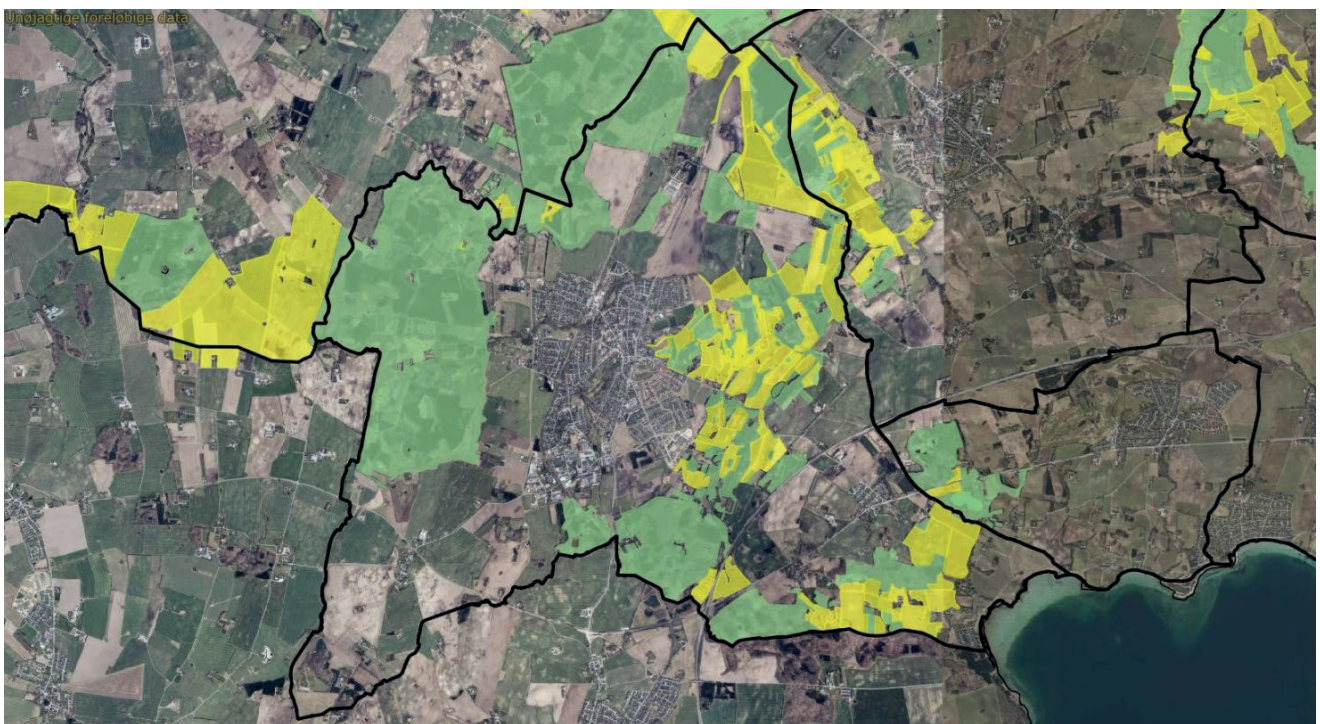
Nord for Hornslet ligger dyrkede og drænedede lavbundsarealer, der kunne blive mere artsrige med mindre dræning og eventuelt med græsning.

Ved Rodskov er der en lille bestand af Løvfrø, der vil trives godt med en mosaik af skov og lysninger og lavvandede vandhuller.

Gamle træer er vigtige levesteder.

Udpegning af Grønt Danmarkskort i Plandistrikt Hornslet. Grøn: Særligt værdifuld natur, gul: mulig natur.

